

Capitolul I. Relația dintre dreptul la libertatea de exprimare, prevăzut de art. 10, și dreptul la imagine, la bună reputație și la viață privată, protejate de art. 8 din Convenție

COMENTARIU

Pentru a analiza echilibrul care trebuie asigurat între dreptul la libertatea de exprimare și dreptul la respectarea vieții private, trebuie avute în vedere șase criterii, și anume:

- (i) contribuția la o dezbateră de interes general;
- (ii) notorietatea persoanei vizate și care face obiectul articolului;
- (iii) comportamentul anterior al persoanei în cauză în raport cu mass-media;
- (iv) metoda de obținere a informațiilor și veridicitatea acestora;
- (v) conținutul, forma și impactul publicației și
- (vi) severitatea sancțiunii aplicate jurnalistului/societății editoare (cauza *Axel Springer AG c. Germaniei*, nr. 39954/08, Hotărârea din 7 februarie 2012, parag. 89-95).

Contribuția la o dezbateră de interes general depinde de circumstanțele fiecărui caz, Curtea recunoscând existența unui asemenea interes nu numai în situația publicațiilor privitoare la teme politice sau fapte de natură penală, dar și în cazul celor privind teme sportive sau artistice.

Criteriul privind notorietatea persoanei supuse criticii necesită o distincție între persoanele private și cele care activează în domeniul public, astfel că doar primele pot reclama o protecție sporită a vieții lor private. Chiar dacă, în anumite circumstanțe, dreptul publicului de a fi informat poate fi extins și asupra unor aspecte ale vieții private a figurilor publice (în special când este vorba de politicieni), nu se acceptă o intruziune în viața privată a persoanelor – fie ele chiar foarte cunoscute publicului – când articolele sau fotografiile publicate se limitează exclusiv la aspecte pur private și urmăresc doar satisfacerea curiozității cu privire la aceste aspecte a unei anume categorii de cititori. Într-un asemenea caz, se impune o interpretare mai strictă a noțiunii de libertate de exprimare.

Chiar dacă se acceptă că dreptul publicului de a fi informat se extinde, în circumstanțe concrete, și cu privire la aspecte din viața privată a persoanelor publice, Curtea a statuat că oricărei persoane, inclusiv celor cunoscute de publicul larg, trebuie să îi fie recunoscută o „așteptare legitimă” la protecția și respectul vieții sale private [cauza *Standard Verlags GmbH c. Austriei* (nr. 2), nr. 21277/05, Hotărârea din 4 iunie 2009, parag. 48].

Comportamentul anterior apariției publicației din partea persoanei supuse criticii este un element relevant, astfel că, dacă a contribuit ea însăși la generarea sau alimentarea dezbaterei cu privire la aspectele din viața sa privată, expectația sa de protecție trebuie să fie una mai redusă.

Metoda în care informațiile au fost obținute, precum și veridicitatea acestora trebuie luate în considerare. Persoana care face publice anumite informații privitoare la viața privată a unei figuri publice trebuie **să acționeze cu bună-credință**, întemeindu-și demersul pe **informații credibile și precise**, iar, dacă autorul afirmațiilor este un jurnalist, se impune **respectarea deontologiei profesionale**.

În asigurarea echilibrului dintre libertatea de exprimare și dreptul la viața privată, trebuie avut în vedere întregul conținut al noțiunii de „viață privată”, nesusceptibilă de o definiție exhaustivă, care acoperă integritatea fizică și psihică a unei persoane și care poate cuprinde o multitudine de aspecte ale identității sale, cum ar fi orientarea sexuală, numele ori alte elemente în legătură cu dreptul său la imagine. Tot astfel, sunt cuprinse orice informații cu privire la care cei la care se referă pot avea o așteptare legitimă de a nu fi publicate fără consimțământul lor (cauza *Saariisto și alții c. Finlandei*, nr. 184/06, Hotărârea din 12 octombrie 2010, parag. 61).

În plan intern, art. 58 NCC^[1] statuează că orice persoană are dreptul la viață, la sănătate, la integritate fizică și psihică, la demnitate, la propria imagine, la respectarea vieții private, precum și alte asemenea drepturi recunoscute de lege.

Potrivit art. 71 NCC, orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private. Nimeni nu poate fi supus vreunor imixțiuni în viața intimă, personală sau de familie, nici în domiciliul, reședința sau corespondența sa, fără consimțământul său ori fără respectarea limitelor prevăzute la art. 75. Este, de asemenea, interzisă utilizarea, în orice mod, a corespondenței, manuscriselor sau a altor documente personale, precum și a informațiilor din viața privată a unei persoane, fără acordul acesteia ori fără respectarea limitelor prevăzute la art. 75.

^[1] Legea nr. 287/2009, republicată (M. Of. nr. 505 din 15 iulie 2011).

Imaginea unei persoane constituie unul dintre atributele principale ale personalității sale, întrucât relevă caracteristicile unice ale sale, care o disting de cei din jurul său. Dreptul la protecția propriei imagini este astfel o componentă esențială a dezvoltării personale, care presupune dreptul individului de a controla utilizarea acelei imagini, implicând dreptul de a refuza publicarea imaginii sale, de a se opune la înregistrarea, conservarea și reproducerea propriei imagini de către o altă persoană (cauza *Reklos și Davourlis c. Greciei*, nr. 1234/05, Hotărârea din 15 ianuarie 2009, parag. 40).

Noul Cod civil, în art. 73, cu titlul marginal „Dreptul la propria imagine”, stabilește: „(1) Orice persoană are dreptul la propria imagine. (2) În exercitarea dreptului la propria imagine, ea poate să interzică ori să împiedice reproducerea, în orice mod, a înfățișării sale fizice ori a vocii sale sau, după caz, utilizarea unei asemenea reproduceri”.

Astfel, noul Cod civil consacră în mod expres dreptul oricărei persoane de a cere ca imaginea sa să nu fie nici reprodusă, nici publicată fără autorizarea sa. Ca și numele, imaginea își găsește protecția cu titlu de element identificator al persoanei.

Dreptul la imagine permite oricărei persoane să se opună difuzării, fără acordul său expres, a imaginii sale, care este un atribut al personalității. Așadar, orice persoană, indiferent de notorietatea sa, are asupra imaginii sale și utilizării acesteia un drept exclusiv.

Dreptul la imagine este recunoscut inclusiv minorilor, astfel că Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată^[1], prevede, la art. 27 alin. (1) și (2): „(1) Copilul are dreptul la protejarea imaginii sale publice și a vieții sale intime, private și familiale. (2) Este interzisă orice acțiune de natură să afecteze imaginea publică a copilului sau dreptul acestuia la viață intimă, privată și familială”.

Dreptul la **protecția reputației** unei persoane este protejat de art. 8 din Convenție ca parte a dreptului la respectul vieții private (cauza *Polanco Torres și Movilla Polanco c. Spaniei*, nr. 34147/06, Hotărârea din 21 septembrie 2010, parag. 40).

Pentru a fi aplicabil art. 8 din Convenție sub acest aspect, un atac împotriva reputației unei persoane trebuie să atingă un anumit nivel de gravitate și să cauzeze un prejudiciu victimei prin atingerile aduse dreptului ei la respectul vieții private (cauza *A. c. Norvegiei*, nr. 28070/06, Hotărârea din 9 aprilie 2009, parag. 64). Instanțele naționale trebuie să identifice și să asigure un just echilibru între libertatea de exprimare a persoanelor care acționează în domeniul presei și dreptul la reputație al celorlalte persoane, sancționând referirile vexatorii la aspec-

^[1] M. Of. nr. 159 din 5 martie 2014.

tele din viața privată a căror divulgare nu este necesară (cauza *Sipoș c. României*, nr. 26125/04, Hotărârea din 3 mai 2011, parag. 37 și 38).

În ceea ce privește **fotografiile**, cu toate că libertatea de exprimare în domeniul presei include și publicarea acestora, Curtea recunoaște că fotografiile care apar în publicațiile așa-numite „romanțate” sau focusate pe „senzațional”, care vizează, în general, să satisfacă curiozitatea publicului cu privire la detaliile vieții strict private a unei persoane, creează adesea un climat de hărțuire continuă, care ar putea induce persoanelor în cauză un foarte puternic sentiment de intruziune în viața lor privată sau chiar de persecuție [cauza *Von Hannover c. Germaniei* (nr. 1), nr. 59320/00, Hotărârea din 24 iunie 2004, parag. 59].

Instanțele naționale, uzând de marja de apreciere care le este recunoscută, trebuie să pună în balanță dreptul și îndatorirea presei de a informa publicul cu dreptul la imagine al persoanei, cu luarea în considerare a interesului pentru problemele de interes general, dar și a circumstanțelor concrete în care au fost realizate fotografiile, urmând ca, în măsura în care acestea nu au fost obținute prin mijloace clandestine sau viclene care să facă publicarea lor ca fiind una nelegală, să se permită presei să comunice imagini privitoare la persoanele publice [cauza *Von Hannover c. Germaniei* (nr. 2), nr. 40660/08 și nr. 60641/08, Hotărârea din 7 februarie 2012, parag. 122 și 126].

Prin urmare, contextul și modalitatea în care au fost făcute fotografiile devin relevante în evaluarea atitudinii față de viața privată a persoanei vizate: cu/fără știința și acceptul persoanei; în loc public sau izolat; prin manopere viclene; prin folosirea unor dispozitive tehnice viclene; prin urmărirea persoanei de către paparazzi; în condiții favorabile/nefavorabile persoanei vizate; circumstanțele relevate au exclusiv caracter privat sau sunt în legătură cu alte evenimente ori activități publice etc.

Totodată, trebuie avut în vedere că persoanele publice, deși le este recunoscută o așteptare legitimă la respectul vieții lor private, nu pot pretinde, totuși, o manieră de protecție identică cu aceea aplicabilă particularilor, necunoscuți publicului, astfel că sunt mai expuse surprinderii de către paparazzi a aspectelor din viața lor privată [cauza *Von Hannover c. Germaniei* (nr. 3), nr. 8772/10, Hotărârea din 19 septembrie 2013, parag. 53].

Presa de „senzație”, care abordează teme „romanțate” sau prin care se caută doar „senzaționalul”, beneficiază de o libertate de exprimare interpretată mai strict, Curtea recunoscând statelor o mai mare marjă de apreciere în alegerea și dispunerea măsurilor apte să stopeze intruziunile în viața privată a persoanelor de către publicații de acest

gen, chiar vorbindu-se de o nepermisă profitabilitate a unei părți a mass-mediei prin specularea unor evenimente concrete de natură exclusiv privată a unor persoane publice (cauza *Société Prisma Presse c. Franței*, nr. 66910/01 și nr. 71612/01, Decizia din 1 iulie 2003).

În contextul raportului dintre art. 8 și art. 10 din Convenție, Curtea a statuat că textul Convenției nu impune mass-mediei o obligație de **avertizare prealabilă** a persoanelor care urmează să facă obiectul unor articole, astfel că nu se încalcă art. 8 în lipsa unei reglementări interne care să oblige jurnalistul la avertizarea prealabilă a persoanei respective, lăsându-se la aprecierea statelor membre posibilitatea instituirii unor astfel de obligații (cauza *Mosley c. Regatului Unit*, nr. 48009/08, Hotărârea din 10 mai 2001, parag. 132).

Anumite evenimente tragice în viața familială, cum ar fi moartea unui membru de familie, impun o protecție sporită asupra vieții private atât din partea autorităților, care trebuie să ia măsurile necesare pentru a se asigura că viața privată și familială este respectată, cât și din partea jurnaliștilor, care trebuie să manifeste prudență și atenție în astfel de circumstanțe delicate, mai ales când există un refuz din partea persoanelor în cauză de a fi filmate sau fotografiate (cauza *Hachette Filipacchi Associés c. Franței*, nr. 7111/01, Hotărârea din 14 iunie 2007, parag. 46 și 49).

Prin urmare, instanța are obligația să pună în balanță, pe de o parte, dreptul reclamantului la respectarea imaginii sale, la respectarea onoarei și a reputației, iar, pe de altă parte, interesul public față de libertatea de exprimare, interes în care jurnaliștii joacă un rol esențial, de gardian public. În sensul jurisprudenței C.E.D.O., instanța va lua în considerare mai multe elemente, legate de calitatea specifică pe care o poate avea autorul discursului (ziarist, politician etc.), tipul discursului (vizând domeniul politic, comercial etc.), persoana lezată (politician, funcționar public, magistrat etc.), posibilitatea de a folosi alte exprimări, mijlocul prin care a fost difuzat mesajul și impactul acestuia (presa scrisă, televiziune, expoziții etc.), locul unde a fost ținut discursul, publicul, ingerința într-un act și proporționalitatea ingerinței cu scopul legitim.

JURISPRUDENȚĂ C.E.D.O.

I. Criteriile pe baza cărora se realizează echilibrul dintre libertatea de exprimare și dreptul la respectul vieții private

Punerea în balanță a dreptului la libertatea de exprimare și a dreptului la respectarea vieții private are în vedere următoarele criterii:

contribuția la o dezbatere de interes general, notorietatea persoanei vizate și obiectul reportajului, comportamentul anterior al persoanei în cauză, modalitatea de obținere a informațiilor și veridicitatea acestora, conținutul, forma și consecințele publicării, gravitatea sancțiunii impuse.

Publicarea unor articole în presă despre arestarea, pentru posesie de cocaină, a unui actor cunoscut, erou al unui film serial, este protejată de libertatea de exprimare.

*Cauza Axel Springer AG c. Germaniei,
nr. 39954/08, hot. din 7 februarie 2012^[1]*

Situația de fapt. În anul 2004, X., un actor cunoscut din Germania, a fost arestat pentru posesie de cocaină, iar o ziaristă a dat o declarație solemnă (*eidesstattliche Versicherung*) prin care a afirmat că întrebase poliștii prezenți la fața locului dacă X. fusese arestat și care era motivul arestării. Arestarea lui X. a fost confirmată și de procurorul W., pe care ziarista a susținut că l-a contactat.

În ediția sa din 29 septembrie 2004, cotidianul „Z”, editat de reclamantă, a publicat pe prima pagină, cu caractere mari, următorul titlu: „Cocaină! Comisarul Y. prins la festivalul berii din München”. Articolul, scris cu caractere mici, se citește după cum urmează: „A ieșit de la toaletă tampo-nându-și nasul în mod suspect și a fost arestat! La festivalul berii, poliția l-a prins pe X. (comisarul Y. la televizor) în posesia unui plic mic ce conținea cocaină. Pentru detalii, citiți pagina 12”. Articolul era însoțit de trei fotografii ale lui X., una pe prima pagină, celelalte două pe pagina 12.

La 7 iulie 2005, cotidianul „Z” a publicat în paginile din interior un articol intitulat „Comisarul Y. din serialul TV recunoaște în instanță că a prizat cocaină. Primește o amendă de 18.000 euro!”, care are următorul cuprins: „München – La televizor, joacă rolul unui comisar care pune răufăcătorii în spatele gratiilor. Ieri, actorul X. a fost adus, la rândul său, în fața instanței și a mărturisit! X., care trebuia să dea explicații Tribunalului din München pentru «posesie ilegală de droguri», a recunoscut că a consumat droguri! Avocatul lui X. a declarat: «Recunoaștem pe deplin faptele de care suntem acuzați în actul de acuzare». X. a mărturisit în fața instanței: «Am fumat cannabis ocazional și am consumat cocaină din când în când. Acest lucru nu m-a făcut fericit. Nu era un obicei, dar se întâmpla din când în când». Întrebarea judecătorului: «Consumați droguri în prezent?» Răspunsul lui X.: «Nu, fumez țigări». Sentința: o pedeapsă cu amenda de 18.000 euro. Instanța: «Mărturisirea completă a acuzatului a fost în favoarea lui». La televizor, X. continuă anchetele de partea legii și ordinii. La Viena, acesta

^[1] Toate cauzele C.E.D.O. redată în prezenta lucrare sunt preluate de pe site-ul Curtii, <http://hudoc.echr.coe.int>, în traducerea autorilor.

se află în fața camerelor pentru serialul TV, care ar trebui să înceapă să fie difuzat pe al doilea canal în toamnă”.

X. a chemat-o în judecată pe reclamantă în fața Tribunalului Regional din Hamburg, iar la 11 noiembrie 2005 instanța a interzis orice nouă publicare a primului articol aproape în totalitate, sub sancțiunea plății de penalități cu titlu cominatoriu, în temeiul art. 823 § 1 și art. 1004 § 1 C. civ. german (prin analogie), interpretat în lumina dreptului la protejarea personalității. La 21 martie 2006, Curtea de Apel din Hamburg a redus la 1.000 euro cuantumul penalităților impuse părții în cauză, iar la 7 noiembrie 2006, Curtea Federală de Justiție a respins cererea reclamantei pentru declararea admisibilității recursului, pe motiv că respectiva cauză nu avea o importanță fundamentală și nu era necesară pentru evoluția dreptului sau pentru a garanta o jurisprudență uniformă.

La 15 august 2005, în cadrul unei proceduri de ordonanță președințială, Tribunalul Regional din Hamburg a admis cererea lui X. de interzicere a oricărei noi publicări a celui de-al doilea articol, hotărârea rămânând irevocabilă prin respingerea căilor de atac.

La 12 septembrie 2006 și 29 ianuarie 2008, Tribunalul Regional din Hamburg a obligat societatea reclamantă să îi plătească lui X. două penalități cu titlu cominatoriu, fiecare în valoare de 5.000 euro, pentru încălcarea ordonanței din 15 august 2006. Tribunalul i-a reproșat reclamantei în special faptul că a publicat în cotidianul „Z” din 7 iulie 2006 și pe pagina de internet a acestuia, la 22 martie 2007, următoarea declarație a unuia dintre redactorii-șefi: „Prin urmare, nu am avut niciun fel de drept să relatăm procesul popularului actor X. pentru deținere de cocaină, deși acesta era un recidivist bine cunoscut și infracțiunea a fost comisă la festivalul berii din München”.

Asupra art. 10 din Convenție. Societatea reclamantă s-a plâns de interdicția care i-a fost impusă de a relata arestarea și condamnarea lui X.

Curtea a precizat că, astfel cum este consacrată la art. 10, libertatea de exprimare este însoțită de excepții care necesită totuși o interpretare strictă, iar necesitatea de a o restrânge trebuie stabilită în mod convingător. Curtea a subliniat în numeroase rânduri rolul esențial pe care îl joacă presa, fiind un „câine de pază” într-o societate democratică, statuând că această sarcină include faptul de a prezenta și de a comenta procedurile judiciare, fapt care, cu condiția să nu depășească limitele precizate mai sus, contribuie la difuzarea lor și, prin urmare, le face compatibile cu cerința conform căreia ședințele trebuie să fie publice, prevăzută la art. 6 parag. 1 din Convenție. Este de neconceput faptul că problemele soluționate de instanțe să nu poată, anterior sau simultan, să genereze discuții și în alte părți, fie în reviste de specialitate, în presă sau în rândul publicului, în general. La funcția mass-mediei, care constă în comunicarea unor

astfel de informații și idei, se adaugă dreptul publicului de a le primi. Libertatea jurnalistică include și posibilitatea de a recurge la o anumită doză de exagerare sau chiar de provocare, iar, în plus, nici Curții și nici instanțelor interne nu le revine sarcina de a se substitui presei în alegerea modului de relatare pe care trebuie să îl adopte într-un anumit caz.

În ceea ce privește punerea în balanță a dreptului la libertatea de exprimare și a dreptului la respectarea vieții private, criteriile care decurg din jurisprudență și care sunt relevante în speță sunt: contribuția la o dezbatere de interes general; notorietatea persoanei vizate și obiectul reportajului; comportamentul anterior al persoanei în cauză; modalitatea de obținere a informațiilor și veridicitatea acestora; conținutul, forma și consecințele publicării; gravitatea sancțiunii impuse.

În cauză, Curtea a remarcat faptul că articolele în litigiu privesc arestarea și condamnarea actorului X., adică fapte judiciare publice despre care se poate considera că prezintă un anumit interes general. Într-adevăr, publicul are, în principiu, un interes să fie informat și să se poată informa cu privire la proceduri penale, respectând, totodată, cu strictețe prezumția de nevinovăție. Totuși, gradul acestui interes variază, putând evolua în cursul procedurii – din momentul arestării – în funcție de diverși factori, precum notorietatea persoanei în cauză, circumstanțele cauzei și orice element nou care apare în cursul procedurii.

În acest sens, Curtea a evidențiat în speță faptul că, la momentul faptelor, X. era actorul principal al unui serial polițist foarte popular, în care interpreta personajul central, comisarul Y., iar arestarea lui a avut loc în public, în unul dintre corturile de la festivalul berii din München. Un alt factor este comportamentul anterior al lui X. față de mass-media, având în vedere că el însuși dezvăluise detalii din viața sa privată într-un anumit număr de interviuri. În opinia Curții, acesta dorește să fie în centrul atenției, astfel încât, ținând seama de notorietatea lui, „speranța legitimă” de a i se proteja eficient viața privată era, prin urmare, limitată.

Conform Curții, ținând seama de natura infracțiunii săvârșite de X., de gradul său de notorietate, de circumstanțele arestării sale și de veridicitatea informațiilor în cauză, reclamanta, după ce a obținut confirmarea informațiilor de către autoritățile de urmărire penală, nu avea motive suficient de puternice să creadă că trebuia să păstreze anonimatul lui X.

În ceea ce privește gravitatea sancțiunilor impuse reclamantei, Curtea a considerat că, deși au fost indulgente, acestea au putut exercita un efect descurajant asupra ei, iar, în orice caz, ele nu se justificau.

În concluzie, Curtea a considerat că nu există un raport de proporționalitate rezonabil între, pe de o parte, restricțiile impuse de instanțele naționale în ceea ce privește dreptul societății reclamante la libertatea de exprimare și, pe de altă parte, scopul legitim urmărit.

Astfel, Curtea a considerat că a fost încălcat art. 10 din Convenție.

2. Articol de presă care urmărește să satisfacă doar simple curiozități privind viața privată a altora

Un articol prin care se urmărește doar să se satisfacă simpla curiozitate a unei părți a publicului asupra unor aspecte din viața privată a unei persoane, fără a contribui la o dezbatere de interes general, impune o interpretare mai strictă a libertății de exprimare.

Cauza Société Prisma Presse c. Franței, nr. 66910/01 și nr. 71612/01, dec. din 1 iulie 2003

Situația de fapt. La 27 octombrie 1997, în hebdomadarul editat de societatea reclamantă a fost publicat un articol privitor la vacanța petrecută de actrița X. în Tunisia, în compania unui bărbat despre care se susținea în cuprinsul articolului că ar fi noul iubit al acesteia. Articolul era însoțit de șase fotografii care o prezentau pe X. în prezența unui bărbat, la o piscină, în costume de baie, sugerând existența unei legături de afecțiune între aceștia.

Apreciind că i-au fost încălcate dreptul la viață privată și dreptul asupra propriei imagini, X. a solicitat în instanță obligarea reclamantei la plata de daune morale și publicarea unui extras din hotărârea de condamnare.

Prin hotărârea din 22 octombrie 1997, prima instanță a admis acțiunea și a dispus ca reclamanta să îi plătească lui X. despăgubiri în cuantum de 150.000 franci francezi și, întemeiat pe art. 9 C. civ. francez, să procedeze la publicarea în aceeași revistă a unui extras privind hotărârea pronunțată împotriva acesteia, instanța apreciind că prin articolul publicat a fost încălcat dreptul la viață privată al lui X., iar fotografiile publicate se refereau exclusiv la momente din viața intimă, sentimentală a acesteia.

Instanța de apel a respins calea de atac a reclamantei, reținând, printre altele, că relevarea de către un terț a sentimentelor unei persoane reprezintă o imixtiune inacceptabilă în viața ei sentimentală, care constituie nucleul vieții private. Ulterior, a fost respins și recursul reclamantei, fiind menținute astfel hotărârile primelor instanțe.

Asupra art. 10 din Convenție. Curtea Europeană, calificând măsurile dispuse de instanța națională ca „o ingerință” în libertatea de exprimare a reclamantei, a apreciat, în pofida susținerilor reclamantei care denunța lipsa temeiului legal al ingerinței, că art. 9 C. civ. francez, în temeiul căruia a fost dispusă de instanță sancțiunea privind „publicarea judiciară”, satisface exigențele de previzibilitate a legii impuse de Convenție.

Astfel, chiar dacă art. 9 C. civ. francez nu prevedea expres că judecătorul poate obliga la publicarea extrasului din hotărârea de condamnare, se statuează în textul respectiv că „judecătorii pot, fără a aduce atingere prejudiciului suferit, să dispună orice măsuri, cum ar fi sechestrarea, confiscarea și altele, pentru a preveni și opri orice atingere adusă intimității sau vieții private (...)”.

Curtea a constatat că textul invocat (art. 9 C. civ. francez, introdus prin Legea din 17 iulie 1970) a generat o practică flexibilă de interpretare a noțiunilor de „viață privată” și „drept la imagine”, conducând la o jurisprudență bine stabilită și adaptată modificărilor produse în stilul de viață, mentalitățile și tehnicile apărute în societate de la intrarea în vigoare a textului respectiv, astfel că ingerința a fost „prevăzută de lege” și a urmărit protejarea dreptului lui X. la viață privată.

Procedând la analiza caracterului necesar al măsurilor dispuse de instanțele naționale, Curtea a constatat că publicarea articolului și a fotografiilor de către reclamantă urmărea ca singur scop satisfacerea curiozității unei anumite părți a publicului asupra unor aspecte din viața privată a lui X., fără a contribui la o dezbatere asupra unei chestiuni de interes general, în pofida notorietății persoanei vizate. Ca atare, se impune o interpretare mai largă a restricțiilor în libertatea de exprimare în cazul în care prin exercitarea acesteia se aduce atingere dreptului la imagine, componentă a dreptului la respectarea vieții private.

Drept urmare, măsurile dispuse de instanțele naționale (inclusiv obligarea reclamantei la „publicarea judiciară”) au fost proporționale, constituind un remediu eficient pentru repararea prejudiciului produs în sfera vieții private.

Subliniind necesitatea unei interpretări restrictive a libertății de exprimare în cazurile în care sunt vizate exclusiv aspecte din viața privată a unei persoane, fie ea notorie, Curtea a trimis la Rezoluția nr. 1165/1998 a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei asupra dreptului la respectul vieții private, apreciind că astfel de măsuri împiedică, pe cât posibil, „ca fapte relevante din viața exclusiv privată a unor persoane publice să devină un produs extrem de profitabil pentru o anumită parte din mass-media”.

În concluzie, sancțiunile au fost justificate, fiind necesare într-o societate democratică, Curtea respingând cererea reclamantei ca vădit nefondată, în temeiul art. 35 parag. 3 și 4 din Convenție.

3. Publicarea de fotografii realizate cu privire la o persoană condamnată

Prin interzicerea publicării unor fotografii ce înfățișau o persoană în drumul de la instanță spre mașina de poliție, statul a acționat în marja sa de apreciere pentru a respecta dreptul la viață privată și buna administrare a justiției, iar restricțiile în libertatea de exprimare au fost susținute de motive suficiente, măsura fiind și proporțională cu scopul urmărit.

*Cauza Egeland și Hanseid c. Norvegiei,
nr. 34438/04, hot. din 16 aprilie 2009*

Situația de fapt. Cauza privește restricțiile de publicare a unor fotografii în presă în legătură cu un celebru caz de omor care îi implica pe fiul A. și soția sa, B., sora sa vitregă, C., și un prieten al acesteia din urmă, D., care au fost acuzați de uciderea părinților și a surorii lui A.

La data de 22 iunie 2001, un ziar a publicat fotografii ce o înfățișau pe B., care își ținea o batistă la față, și pe avocatul său, Y., iar ulterior a mai publicat alte fotografii ce o înfățișau pe B. într-o mașină de poliție nemarcată sau plângând după pronunțarea sentinței.

B. nu și-a dat consimțământul publicării acestor fotografii.

Ca urmare a plângerii penale formulate de B., Curtea Supremă i-a condamnat pe reporteri pentru publicarea fotografiilor și i-a obligat la plata unei amenzi, în temeiul unor dispoziții legale care interziceau fotografierea unei persoane acuzate sau condamnate în legătură cu demersul judiciar.

Asupra art. 10 din Convenție. Reclamantii s-au plâns de încălcarea art. 10 din Convenție prin faptul că hotărârea Curții Supreme a reprezentat o ingerință în dreptul acestora la liberă exprimare.

Analizând fondul cauzei, Curtea a constatat că instanța națională și-a fundamentat hotărârea în parte pe necesitatea protejării vieții private, iar în parte pe necesitatea de a se garanta un proces echitabil.

Curtea a notat că fotografiile au fost efectuate fără acordul lui B., imediat după ce aceasta a aflat de sentința de condamnare și a fost arestată de poliție, iar situația sa nu poate fi asimilată cu aceea a unei persoane care se expune voluntar, prin virtutea funcției sale de politician, ca o persoană publică sau ca un participant la o dezbatere de interes public. Totodată, Curtea a mai apreciat că amenda impusă reclamantilor nu era una severă.

În concluzie, Curtea a reținut că, prin interzicerea publicării unor fotografii ce o înfățișau pe B. în drumul dinspre instanță spre o mașină de poliție, statul a acționat în marja sa de apreciere pentru a respecta dreptul la viață privată și buna administrare a justiției, iar restricțiile în libertatea de exprimare au fost susținute de motive suficiente, măsura fiind și proporțională cu scopul urmărit.

Astfel, Curtea a considerat că nu a fost încălcat art. 10 din Convenție.

4. Dreptul persoanei care exprimă viziuni extremiste de a nu i se dezvălui înfățișarea fizică. Criterii care trebuie avute în vedere

Atunci când o persoană exprimă viziuni extremiste, ea se supune la o analiză publică. Elementele ce trebuie luate în calcul atunci când se compară dreptul individului de a nu i se dezvălui înfățișarea fizică și interesul public în publicarea fotografiei sunt: gradul de notorietate a persoanei implicate, trecerea timpului de la condamnare și până la eliberare, natura infracțiunilor, legătura dintre conținutul re-

portajului și fotografia difuzată, dar și acuratețea textului care o însoțește.

*Cauza Österreichischer Rundfunk c. Austriei,
nr. 35841/02, hot. din 7 decembrie 2006*

Situația de fapt. Cauza privește difuzarea de către reclamantă a unei știri cu privire la eliberarea condiționată a lui X., liderul unei organizații neo-naziste. Știrea făcea referire și la deputatul Y., care fusese condamnat și liberat condiționat cu 5 săptămâni în urmă, fiind, totodată, difuzată și o fotografie făcută acestuia la procesul său din 1995.

La data de 23 septembrie 1999, Y. a formulat o cerere adresată instanței, prin care a solicitat să se interzică difuzarea fotografiei sale fără consimțământul său, iar la data de 31 decembrie 2000 instanța austriacă a admis cererea sa.

Asupra art. 10 din Convenție. Curtea a constatat că hotărârea instanței naționale constituie o ingerință în dreptul la liberă exprimare, ce este prevăzută de lege și urmărește un scop legitim. Totuși, Curtea a arătat că este necesar a se examina dacă motivele reținute de instanța națională sunt relevante și suficiente, precum și dacă ingerința este proporțională cu scopul urmărit, sens în care trebuie să ia în considerare poziția lui Y. Astfel, Curtea a constatat că Y. este un cunoscut membru al scenei neo-naziste în Austria, Curtea reiterând că, atunci când o persoană exprimă viziuni extremiste, ea se supune la o analiză publică. Totodată, a constatat că acesta a fost condamnat anterior pentru faptul că era unul dintre liderii organizației neo-naziste, al cărei scop era de a distruge ordinea constituțională austriacă, iar fotografia sa a fost larg publicată.

În timp ce Curtea a fost de acord că pot fi motive suficiente pentru a se împiedica publicarea unei fotografii a unei persoane condamnate după eliberarea sa, trebuie luate în calcul anumite elemente atunci când se cântăresc dreptul individului de a nu i se dezvălui înfățișarea fizică și interesul public în publicarea fotografiei. Elementele relevante sunt: gradul de notorietate al persoanei implicate; trecerea timpului de la condamnare și până la eliberare; natura infracțiunilor; legătura dintre conținutul reportajului și fotografia difuzată, dar și acuratețea textului care o însoțește. Totodată, Curtea a mai avut în vedere și că restul mass-mediei nu a fost împiedicată să publice fotografia lui Y.

În consecință, Curtea a reținut că motivele aduse de instanța națională nu erau relevante și suficiente pentru a justifica ingerința impusă, astfel că aceasta nu era necesară într-o societate democratică, în sensul art. 10 parag. 2 din Convenție.

Astfel, Curtea a considerat că a fost încălcat art. 10 din Convenție.

5. Contribuția articolelor sau a fotografiilor la o dezbatere de interes general. Echilibrul între protecția dreptului la viață privată și libertatea de exprimare

În cazurile în care trebuie să se pună în balanță dreptul la viață privată, protejat de art. 8 din Convenție, și libertatea de exprimare, garantată de art. 10, este necesar a se analiza contribuția fotografiilor sau a articolelor la o dezbatere de interes general.

În contextul în care fotografiile prezintă o persoană – chiar figură publică – în activitățile sale zilnice de natură pur privată și, în plus, au fost făcute fără știința și consimțământul acesteia, este încălcat dreptul ei la viață privată.

*Cauza Von Hannover c. Germaniei (nr. 1),
nr. 59320/00, hot. din 24 iunie 2004*

Situația de fapt. Cauza privește publicarea unor fotografii în presa germană, ce o înfățișau pe reclamantă, fiica Prințului R., fie în timp ce se afla la un restaurant împreună cu o altă persoană, fie aflându-se pe șaua unui cal, fie în compania copiilor săi, fie în timp ce se afla în canoe, fie în timp ce era la schi, fie în timp ce juca tenis, fie în timp ce se afla împreună cu o altă persoană, fie în costum de baie, în timp ce se afla la plajă.

Deși a încercat în mod repetat, timp de 10 ani, prin formularea mai multor acțiuni în instanță, să împiedice publicarea fotografiilor, cererile i-au fost respinse de instanțele germane.

Asupra art. 8 și art. 10 din Convenție. Curtea a relevat că protecția dreptului la viață privată trebuie pusă în balanță cu libertatea de exprimare garantată de art. 10 din Convenție. Astfel, a precizat că, în cazurile în care trebuie să se pună în balanță cele două drepturi, este necesar a se analiza contribuția fotografiilor sau a articolelor la o dezbatere de interes general.

În concret, Curtea a constatat că fotografiile în discuție o prezentau pe reclamantă în activitățile sale zilnice, de natură pur privată. Totodată, s-a remarcat că reclamanta, deși se implica în activități caritabile, nu exercita vreo funcție în numele statului. Curtea a mai relevat în cauză și importanța contextului în care au fost făcute fotografiile – fără știința și consimțământul reclamantei –, dar și a hărțuirii îndurate de multe figuri publice în viața lor zilnică.

În concluzie, în cauză, s-a reținut că publicul nu avea un interes legitim în a cunoaște unde se afla reclamanta și cum se comporta în viața sa privată, chiar dacă apărea uneori și în locuri ce nu pot fi considerate izolate. Totodată, criteriile menționate de instanțele interne nu au fost suficiente pentru a asigura dreptul la viață privată al reclamantei, considerându-se că acestea nu au realizat un just echilibru între interesele aflate în joc.

Astfel, Curtea a decis că a fost încălcat art. 8 din Convenție.